

UA-2508

First Year B. Com. (Sem. I) Examination

March/April - 2012

Business Administration : Paper - I

(Course Code - CC-110-A)

Time : Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

(૧)

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fillup strictly the details of signs on your answer book.

Name of the Examination :

Name of the Subject :

Subject Code No. :   Section No. (1, 2,.....) :

Seat No. :

Student's Signature

(૨) તમારા જવાબો સ્પષ્ટ અને મુદ્દાસર હોવા જોઈએ.

(૩) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧૦

(૧) હેત્રી ફેરોલે જણાવેલ સંચાલનના સામાન્ય સિદ્ધાંતોની યાદી આપો.

(૨) વ્યૂહાત્મક આયોજન એટલે શું ?

(૩) વ્યવસ્થાતંત્રીય નિર્ણયો અને વ્યક્તિગત નિર્ણયોનો અર્થ આપો.

(૪) 'અંકુશ' અને 'અંકુશ વિસ્તાર' એટલે શું ?

(૫) સમતૂટ વિશ્લેષણની ધારણાઓ જણાવો.

૨ સંચાલન એટલે શું ? તેના લક્ષણો સમજાવો.

૧૨

અથવા

૨ વિવિધ સંચાલકીય ભૂમિકાઓ સમજાવો.

૧૨

૩ નિર્ણય ઘડતર એટલે શું ? તેની પ્રક્રિયા સવિસ્તર વર્ણવો.

૧૨

અથવા

૩ (અ) સંચાલન ક્ષેત્રની દૃષ્ટિએ આયોજનના પ્રકારો સમજાવો.

૬

(બ) વ્યૂહાત્મક આયોજનના લક્ષણો સમજાવો.

૬

UA-2508]

1

[Contd...

- ૪ (અ) સત્તાનું કેન્દ્રીકરણ એટલે શું ? તેના ફાયદા સમજાવો. ૬
 (બ) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્રની મર્યાદાઓ સમજાવો. ૬

અથવા

- ૪ (અ) અંકુશ વિસ્તારને અસર કરતાં પરિબલો ચર્ચો. ૬
 (બ) સમતૂટ વિશ્લેષણની મર્યાદાઓ સમજાવો. ૬

- ૫ ટૂંક નોંધ લખો : (કોઈ પણ બે) ૧૨

- (૧) સંચાલનના વિકાસમાં એફ. ડબલ્યુ. ટેલરનો ફાળો
 (૨) આયોજનનું મહત્ત્વ
 (૩) સત્તાના વિકેન્દ્રીકરણની મર્યાદાઓ
 (૪) પરિવર્તનશીલ બજેટ દ્વારા અંકુશ
 (૫) પર્ટ (PERT)ના લાભો.

- ૬ કેસ સ્ટડી : ૧૨

બેસ્ટ ડાઈઝ કેમિકલ્સ કંપની વાપી વિસ્તારમાં કાપડ ઉદ્યોગ માટે રંગ-રસાયણો બનાવે છે. કંપનીના મેનેજર શ્રી રાજન ખૂબજ મહેનતુ અને ઉત્સાહી છે. તેઓ હંમેશા કાપડ ઉદ્યોગનું વિશ્લેષણ કરતાં રહે છે અને પોતાના સંપર્કમાં જે કંપનીઓ છે તેમને ક્યારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે તેનો સતત ખ્યાલ રાખે છે.

કંપનીના મોટાભાગના નિર્ણયો પોતે જ લે છે. તેમની ગેરહાજરીમાં પણ મહત્ત્વના નિર્ણયો લેવાની સત્તા કોઈને સોંપવામાં આવેલ નથી.

તેમણે પોતાના કર્મચારીઓને રહેઠાણ અને કેન્ટીનની સગવડ પૂરી પાડે છે. પરંતુ તે સાથે કર્મચારીઓ પર કડક અંકુશ રાખે છે.

વધુ પડતા કાર્યભાર અને તણાવના કારણે શ્રી રાજનની તબિયત છેલ્લાં બે વર્ષમાં ચાર વાર બગડી હતી અને હોસ્પિટલમાં ૨૦-૨૫ દિન માટે દાખલ કરવા પડ્યા હતા. પરિણામે કંપનીના ઘણાં નિર્ણયો લેવામાં ખૂબ વિલંબ થયો હતો. તેમના કડક અંકુશને કારણે છેલ્લાં બે વર્ષમાં મજૂર ફેરબદલી દર ૫%થી વધીને ૨૦% થયો છે.

પ્રશ્નો :

- (૧) આ કેસમાં વ્યવસ્થાતંત્રનો કયો પ્રશ્ન સંડોવાયેલો છે ?
 (૨) મેનેજરના વર્તનથી વ્યવસ્થાતંત્રમાં કયા પ્રશ્નો ઉભા થયા છે ? શા માટે ?
 (૩) વ્યવસ્થાતંત્રની કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે તમે કયા સૂચનો કરશો ? શા માટે ?

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
(2) Your answers must be precise and to the point.
(3) Figure to the right indicate full mark.

- 1 Answer briefly : 10
- (1) Write the list of Henry Fayol's general principles of Management.
  - (2) What is Strategic planning ?
  - (3) Explain Organisational decisions and Personal decisions.
  - (4) What is 'Control' and 'Span of control' ?
  - (5) State the assumptions of Break-even analysis.
- 2 What is Management ? Explain its characteristics. 12
- OR
- 2 Explain the various Managerial roles. 12
- 3 What is Decision making ? Describe in detail decision making process. 12
- OR
- 3 (a) Explain the types of planning from the view point of Management areas. 6
- (b) Explain the characteristics of strategic planning. 6
- 4 (a) What is centralisation of Authority ? Explain its advantages. 6
- (b) Explain the limitations of zero-based budgeting. 6
- OR
- 4 (a) Discuss the factors affecting span of control. 6
- (b) Explain the limitations of Break-even analysis. 6
- 5 Write short notes on any two : 12
- (1) F. W. Taylor's contribution to the development of Management
  - (2) Importance of planning
  - (3) Limitations of Decentralisation of Authority
  - (4) Control by flexible budget
  - (5) Advantages of PERT.

Best Dyes Chemicals Company situated in Vapi area - manufactures dyes and chemicals for textile industry. Mr. Rajan, Manager of the company is hard working and enthusiastic. He remains in contact with textile companies and analysing the textile industry. He collects information about what and when materials are required.

Most of the decisions of the company were made by him. Even in his absence nobody is delegated to take any decision.

He has provided residence accomodation and canteen facility to the employees. However he exercises strict control over employees.

Because of over burden of work and stress, Mr. Rajan fells ill four times in last two years. He was admitted in hospital for about 20-25 days. As a result, there was delay in making many decisions in the company. Because of his strict control during the last two years, labour turnover rate increased upto 5% to 20%.

Questions :

- (1) Which problem of organisation is involved in this case ?
- (2) What problems have arisen in the organisation because of the behaviour of the manager ?
- (3) What suggestions would you make to improve the efficiency of the organisation ? Why ?